

27. ეპარქიალურ სამოსწავლებლო რჩევას შეადგენს თავმჯდომარე, ცხრა მუდმივი წევრი, ეპარქიალური საეკლესიო-სამრევლო და წერა-კითხვის სკოლების მეთვალყურე და წევრი სახალხო განათლების სამინისტროსა. პირნი, რომელნიც განსაკუთრებით შემწეობას აღმოუჩენენ საეკლესიო სკოლების საქმეს, შეიძლება დანიშნულ იქნენ რჩევის საპატიო წევრებად.

28. რჩევის თავმჯდომარეს ირჩევს ეპარქიის მღვდელთ-მთავარი სასულიერო წოდებისაგან მღვდლობის ხარისხის მექონე პირთ, რომელთაც მიღებული აქვს უმაღლესი სასულიერო განათლება და თავისი მრავალი წლის სამსახურით დაუმტკიცებიათ პედაგოგიური გამოცდილება. თავმჯდომარეს ამტკიცებს თანამდებობაზე უწყმდესი სინოდი.

29. რჩევის მუდმივი წევრები ირჩევიან როგორც სასულიერო ისე საერო პირთაგან. როგორც პირველთა ისე მეორეთა რიცხვის რაოდენობა დამოკიდებულია ეპარქიის მღვდელთ-მთავარზე. წევრებს ამტკიცებს თანამდებობაზე მღვდელთ-მთავარი. ეპარქიალური სკოლების მეთვალყურეთ ირჩევს მღვდელთ-მთავარი იმ პირთაგან, რომელნიც აკმაყოფილებენ მე-28 მუხლში მოხსენებულ მოთხოვნებსა და მტკიცდებიან თანამდებობაზე უწყ. სინოდისაგან. სახალხო განათლების სამინისტროს მხრით წევრათ ინიშნება ერთი ვინმე ადგილობითი მოსამსახურე სამინისტროსა, სამოსწავლებლო ოლქის მზრუნველის დანიშნით.

30. რჩევის თავმჯდომარის ავადმყოფობისა ანუ სხვაგან მყოფობის დროს, მის თანამდებობას ასრულებს უხუცესი მუდმივი წევრი რჩევისა სასულიერო პირთაგანი.

31. რჩევის დადგენილობანი მტკიცდებიან ეპარქიის მღვდელთ-მთავრისაგან.

32. ეპარქიის მღვდელთ-მთავრის ჩვენებით იმ საქმეთა გადაწყვეტა, რომელნიც დაყოვნებას არ ითმენენ, მღვდელთ-მთავარს შეუძლია მიანდოს შკოლის მუდმივ კომისიას, რომელიც შედგება რჩევის თავმჯდომარისა და რჩევის აღრჩევით ორი წევრისაგან.

33. ხაზინადრის თანამდებობას ასრულებს რჩევის ერთი რომელიმე წევრი, რომელსაც ირჩევს თავმჯდომარე და ამტკიცებს მღვდელთ-მთავარი.

34. საქმის მწარმოებლის არჩევა დამოკიდ-

ებულია რჩევის თავმჯდომარეზე, საქმის მწარმოებელს ამტკიცებს თანამდებობაზე მღვდელთ-მთავარი.

35. ეპარქიალური მეთვალყურენი, რომელნიც იმყოფებიან ეპარქიის მღვდელთ-მთავრის განკარგულების ქვეშე, ათვლიერებენ საეკლესიო-სამრევლო და წერა-კითხვის სკოლებს და ამოწმებენ სამოსწავლებლო რჩევების მაზრის განყოფილებათა მოქმედებას.

ქ ა ნ ბ ქ ი ა ლ უ რ ი ს ა მ ო ს წ ა ვ ე ლ ბ ლ ო რ ჩ ე ვ ა თ ა ს ა მ ა ს რ ო კ ა ნ ყ ო ფ ი ლ ე ბ ა ნ ი .

36. მაზრის განყოფილებანი ეპარქიალურ სამოსწავლებლო რჩევათა განაგებენ საეკლესიო-სამრევლო და წერა-კითხვის სკოლებს მაზრებში დიმათ შესაფერ ადმინისტრაციულ განყოფილებებში.

37. მაზრის განყოფილებას შეადგენს თავმჯდომარე, რვა მუდმივი წევრი, საეკლესიო-სამრევლო და წერა-კითხვის სკოლების მაზრის მეთვალყურე და ადგილობითი ბლადოჩინები. ეპარქიის მღვდელთ-მთავარს ნება აქვს მოუწოდოს თითო წევრს მაზრის საერო კრებისა და ქალაქის საზოგადოებისაგან, რათა მათ მონაწილეობა მიიღონ მაზრის განყოფილებებში.

38. მაზრის განყოფილების წევრთა შორის თავიანთ თანამდებობისაებრ, ითვლებიან: სახალხო სკოლების ადგილობითი ინსპექტორი ანუ სხვა პირი სამოსწავლო უწყებისა, სამოსწავლო ოლქის მზრუნველის დანიშნით, და მაზრის უფროსები, ანუ მოსამსახურე პირნი, რომელნიც განაგებენ საგლეხო საზოგადო სამართველოს.

39. მაზრის განყოფილების თავმჯდომარეთ ეპარქიის მღვდელთ-მთავარი ნიშნავს მაზრის მეთვალყურეს ანუ ადგილობით მღვდელთაგან ერთ რომელიმეს. მღვდელთ-მთავარივე ნიშნავს მუდმივ წევრებს სასულიერო და საერო პირთაგან. მათი რიცხვის რაოდენობა დამოკიდებულია მღვდელთ-მთავარზე. მაზრის მეთვალყურის ადგილზე მაზრის განყოფილება ირჩევს სამ კანდიდატს მრევლის მღვდელთაგან, რომელთაც გამოიჩინეს ზრუნვა, გულს მოდგინება და გამოცდილება საეკლესიო-სამრევლო და წერა-კითხვის სკოლების დაარსების და მმართველობის საქმეში. არჩეულ პირებს მაზრის განყოფილება უდგენს ეპარქიალურ სამოსწავლებლო რჩე-

ვას, რომელიც ამ დასახელებულ კანდიდატებში ერთ უფრო ღირსეულს, ანუ ზოგს შემთხვევაში თავისაგან არჩეულს, უდგენს დასამტკიცებლად მღვდელთ-მთავარს. რჩევის წარდგენასთან ერთად მღვდელთ-მთავარს ედგინება აზრი ეპარქიალური მეთვალყურესი არჩეულ პირის შესახებ. წვერი განყოფილებისა მაზრის სათემოს შეკრებილებისა ირჩევა ამავე შეკრებილებისაგან, ხოლო წვერი ქალაქის საზოგადოებისაგან ირჩევა ქალაქის რჩევისაგან, ანუ მის მაგიერი დაწესებულებისაგან.

40. ეპარქიალურ რჩევების მაზრის განყოფილებათა უწყების სამეცადინო საგნებს შეადგენს: 1) გამონახვა ზომათა სკოლების გასამრავლებლად და შესანახავად; 2) ზრუნვა აღმშენებისათვის: ა) დამატებითი სკოლებისა იმ საგნების შესახებ, რომელთაც გადიან ერთ კლასიან და ორ კლასიან სკოლებში; ბ) ყოველ დღიურ გაკვეთილების დაწყება დიდებთათვის; გ) განსაკუთრებით სახელოსნო და ხელ საქმის გაკვეთილების შემოღება; დ) საკვირაო სკოლების დაარსება იმ პირთათვის, რომელთაც შეძლება არა აქვსთ ყოველ დღე ისწავლონ, და ე) სახალხო საკითხავების დაარსება მღვდლის ხელმძღვანელობით, სკოლის ანუ სხვა შენობაში; ვ) დაარსება მოკლე ვადიანი პედაგოგიური კურსებისა და ვალობის გაკვეთილისა საეკლესიო-სამრევლო და წერა-კითხვის სკოლების მასწავლებელკაცთა და ქალთათვის; 4) სკოლების წიგნთ-საკცავების საშუალებით გავრცელება, ეპარქიის მღვდელთ-მთავრის ჩვენებით, წიგნებისა და წიგნაკებისა, რომლებიც ამზილებენ სექტანტების ცრუ სწავლას; 5) გამონახვა ადგილობით ფულები-სა სკოლების შესანახავად და გასაერცელებლად; 6) დაარსება წიგნების საწყობისა და ამ საწყობების განყოფილებათა გახსნა სამრევლო ეკლესიებთან; 7) მიწოდება საეკლესიო-სამრევლო და წერა-კითხვის სკოლებისათვის უწყ. სინოდისაგან და უწყმიდეს სინოდთან არსებული სამოსწავლო რჩევისაგან მოწონებული სახელმძღვანელოებისა და საკითხავი წიგნებისა; 8) წარდგენა ეპარქიის მღვდელთ-მთავრისადმი, ეპარქიალური სამოსწავლებლო რჩევის საშუალებით, ფულით და საპატიო საჩუქრებით წახალისება გამოცდილ და ერთგულ სამღრთო სჯულის და სხვა საგნების მასწავლებელი კაცების და ქალებისა.

41. მაზრის განყოფილება შოობს მასწავლებლებს საეკლესიო-სამრევლო და წერა-კითხვის სკო-

ლებისათვის იმ შემთხვევაში, როცა ადგილობითი მღვდელი ვერ წარმოადგენს ამ თანამდებობაზე ღირსეულ კანდიდატებს. ის პირნი, რომელთაც მაზრის განყოფილება ირჩევს საეკლესიო-სამრევლო სკოლების მასწავლებლის თანამდებობაზე, ეპარქიის მღვდელთ-მთავრის მიერ დამტკიცებამდე, განყოფილებათ შეუძლიათ მიუშვან თანამდებობის ასრულებაზე. წერა-კითხვის სკოლის მასწავლებლებს თვითონ მაზრის განყოფილებანი ამწყესებენ.

42. მაზრის განყოფილების დადგენილობანი მტკიცდებიან ეპარქიის მღვდელთ-მთავრის მიერ ეპარქიალური სამოსწავლებლო რჩევის დადგენით, გარდა დადგენილობათა იმ საგნების შესახებ, რომელნიც მღვდელთ-მთავრის მიერ გადაეცემა თვითონვე განყოფილებათ საბოლოო გადასაწყვეტად.

43. მაზრის განყოფილების წევრნი თვის შობის ირჩევენ საქმის მწარმოებელს და ხაზინადარს. განყოფილების კანცელარიის ხარჯად ადგილობით შემოსავლათაგან (მუხლ. 40, პ. 5). ეპარქიალური სამოსწავლო რჩევის ნებართვით ინიშნება არა უმეტეს ორასი მანეთისა წელიწადში თითოეულ განყოფილებაზე.

44. მაზრის მეთვალყურენი, რომელნიც თანაშემწენი არიან ეპარქიალური მეთვალყურესი, რომლის მინდობილობასაც ისინი ასრულებენ, ხელმძღვანელობენ სასწავლო და ნივთიერ ნაწილებს სკოლებში. ისინი რაც შეიძლება ხშირად ნახულობენ სკოლებს და რასაც შენიშვნენ, იმას მოახსენებენ მაზრის განყოფილებათ.

45. განყოფილების წევრნი ამავე განყოფილების, ანუ ეპარქიალური სამოსწავლო რჩევის მინდობით რევიზიას უშვრებიან ადგილობით სკოლებს ღთავიანთი რევიზიის შესახებ ანგარიშს უდგენენ განყოფილებათ.

46. მაზრის განყოფილებათა წევრთ განყოფილების ნება-დაურთავათაც შეუძლიათ რევიზია უქნან საეკლესიო-სამრევლო და წერა-კითხვის სკოლებს. ასეთი დათვლიერების დროს ეს წევრნი არავითარ განკარგულებას არ ახდენენ თავიანთი უფლებით, ხოლო რასაც შენიშნავენ, საჭიროებისა დაგვირად, განყოფილებას აცნობებენ.

47. მაზრის განყოფილება ადგენს ყოველ-წლიურ ანგარიშს სკოლების მდგომარეობის შესახებ მაზრის მეთვალყურის, ბლალაჩინების და აგრეთვე

განყოფილების წევრთა პირდაპირი მოხსენების თანახმად. მაზრის განყოფილების ანგარიშები იდგინებიან ეპარქიალურ სამოსწავლო რჩევაში არა უგვიანეს პირველი აგვისტოსა საანგარიშო წლის დასრულების შემდეგ.

ხელი მოაწერა: თაქჯდამაჲ; სასკლამწიჲო რჩევაჲს მიხედოი.

იმერეთის ეპარქიის ეპარქიალური დედათა სასწავლებლის რჩევისაგან.

იმერეთის ეპარქიალური საჯარო სასწავლებლის რჩევა, თანახმად თავისი ჟურნალის დადგინებისა, რომელიც დამტკიცებულია ალავერდის ეპისკოპოსის, იმერეთის ეპარქიის დროებით მმართველის ყოვლად სამღვდლო ბესარიონის მიერ, 12 აპრილს ამა წლისა, ამით აცნობებს ყოველთა, რომ ამ სასწავლებლის მოსამზადებელ კლასში მიიღებიან ბავშვები 8--10 წ., რომელთაც იციან წერა-კითხვა რუსულს და ქართულ ენებზე (ქართული წერა-კითხვის ცოდნა არ მოეთხოვებათ რუსებს) და პირველ-დაწყებითი ყოველ დღიური ლოცვები: „სახელითა მამისათა“, „უფალო შეგვიწყალე“, „გვაკურთხე უფალო“, „უფალო იესო ქრისტე, ძეო ღვთისაო!“ „დიდება შენდა, ღმერთო ჩვენო“, „მეუფეო ზეცათაო“, „წმიდაო ღმერთო“, „დიდება მამისა“, „ყოვლად წმიდაო სამებაო“, „მამაო ჩვენო“, „ღვთის-მშობელია ქალწულო“, „აცხოვნე უფალო“ და თვლა და ანგარიში ათამდე.

მიიღება ხელის-მოწერა 1896 წლისათვის ოკტომბრულ გამოცემათა ქართულს

„მწეემს“ - ზმ

რუსულ «ПАСТЫРЬ»-ზე

ფასი ქურნალისა:

12 თვით «მწეემსი» 3 მ. | 6 თვით «მწეემსი» 2 მ.
 — ,, ორივე გამოცემა ,, — ,, ორივე გამოცემა ,, 3 მ.
 — ,, რუსული ,, 3 მ. | — ,, რუსული ,, 2 მ.

სოფლის მასწავლებელთ და ღარიბთ გაზეთები დაეთმობათ მთელის წლით ორივე გამოცემა სამ მასეტად რედაქციას აქვს კანტორები: ქუთაისში ხანანაშვილცხვის სახლებში და ყვარადაში რედაქტორის საკუთარ სახლებში.

ბარევე მცხოვრებთა ჟურნალის დაბარება შეუძლიათ ამ ადრესით: Вь Квирилы, вь редакцію газеты и журнала „МЦЕМСИ“ и «ПАСТЫРЬ».

ამ მიმდინარე წლის საჩუქარი შობთა რუსთაშვილის მხატვრობა უკვე დაურიგდათ ხელის მოწერა და ცნაც ჯერ არა აქვს მიღებული, ისინიც მიიღებენ.

1896 წლის «მწეემსი»-ს ხელის მომწერლებს საჩუქრათ ეძლევათ მოზრდილი ფოტოგრაფიული მსატრობა საქართველოს მეფის წმ.

დავით აღმაშენებლისა

იმერეთის ეპისკოპოსის

გ ა ბ რ ა ე ლ ი ს ა

რედაქციაში მიეჭონება 1887 წლიდან დაწყებული «მწეემსი»-ს ყველა ნომერი. ფასი წლიური გამოცემისა უდრის სამ მანეთი. სტამბაში მიეჭონება ყოველგვარი საეკლესიო საბუთების და სხვა მოწმობათა და გამოწერილობათა ბლანკები იაფ ფასად.

ქვეყანაში
ქუჩაყუჩაძე
ს. კლიბა

მწყემსი

მე ვარ მწყემსი კეთილი: მწყემსმან კეთილმან სული თვისი დაჰსდღის ცხოვართათვის. (იოან. 10—11).
 შოვე ცხოვარი ჩემი წაწყმედული. მსრუთ იყოს სინარული ცათა შინა, ერთისათვის ცოდვილისა. (ლუკ. 15—4).
 მოვედით ჩემდა ყოველნი მაშურალნი და ტვირთ-მიძიენი და მე განგცენო თქვენ. (მათ. 11 28).

№ 7

1883—1896

15 აპრილი

გ ა ზ ე თ ი ს ო ა ს ი :

„მწყემსი“	„მწყემსი“	რუსული გამოცემით
2 თვეთ 3 მან	12 თვეთ 5 მან.	
6 — 2 —	6 — 3 —	

შულისა და წერილების გავზავნა შეიძლება ამ ადრესთა:
 В Кавказе, в издании „Миссионер“ и „Пастор“.

შველა სტატიები და კორექსიონები, რომელნიც იქმნებიან დასაბუქდავთ გამოგზავნილნი, ვრცლად და გასაგებად უნდა იყვნენ ავტორთაგან ხელ-მოწერილნი.

სტატია, რომელიც არ დაიბეჭდება, სამი თვის განმავლობაში შეიძლება ავტორებს მათის ხარჯით უკანვე დაებრუნოს.

სტატიები მიიღებიან რუსულს ენაზე დაწერილნიც და თარგმნით დაიბეჭდებიან.

ო რ ი შ მ ს ა ნ ი შ ა ნ ა ვ ი ს ა ნ ა მ ი თ ე ლ ი ჩ ვ ა ნ ი ი მ ა ვ ა - რ ი ს ს ა მ ღ ვ დ ე ლ ო ბ ა ი ს ა — 1869 და 1896 წ ე ლ ი ნ ი .

1869 წლებში სახალხო სკოლების ერთი პირვეტორი საოცრად აღიჭურვა სამრევლო სკოლების წინააღმდეგ. იგი არავითარ დონის-სიებას არ ზოგავდა, რომ სამღვდელოებისათვის ჩამოერთმია უფლება სამრევლო სკოლე-

ბის მმართველ-გამკეთობისა. იგი თავისი მიზნის მისაღწევად არავითარ ცალისწამებას და ბეზღობას არ ერიდებოდა. მართლაც ეს ვაჟ-პატონი მოესწრო იმ დროს, როცა სამღვდელოებს ჩამოერთვა უფლება სამრევლო სკოლების გახსნისა და მასთან შესამჩნევად შებორკეს სამღვდელოების უფლება სამრევლო სკოლებში სწავლა-განათლების საქმის წარმოების შესახებ. სამღვდელოებს უოველივე ანგარიში

სამრევლო სკოლების შესახებ სახალხო დირექტორების და მათი ინსპექტორებისათვის უნდა ეძლია. ჩვენს მხარეში ერთმა გუბერნატორმა კიდევ სცადა, რომ ყველა სამრევლო სკოლები მთელს გუბერნიაში დაესურა, მაგრამ მან ამ თავისი სურვილს საფასურით ვერ მიღწია. ამ რეფორმების შემოღების დროს ზოგერთმა მღვდელთ-მთავრებმა აღიმაღლეს ხმა და წინ აღუდგენ სამღვდლოების ასე დამცირებას და მასთან გაბედვით გამოთქვეს, რომ ძალე მოვა ის დრო, როცა ყველანი გამოცდილებით დარწმუნდებიან, რომ ამგვარი რეფორმა სასარგებლოა სასოკადოდ და ხელმეორედ იმულებულნი იქნებიან დაუბრუნდენ ძველი რეფორმების განხორციელებასო.

განულო 27 წელმა. ამ დრომ, მართლაც, ცხადბთ დაუმტკიცა ყველას, რომ სწავლა-განათლება მოკლებული სარწმუნოებრივ და ზნეობრივ სწავლა-განათლებას, არა თუ სასარგებლო არ არის, არამედ დიდი მავნებელია.

მართებლობას არა დაუპურონია რა საერო სკოლებისათვის. ნივთიერის მხრით მშენიერს მდგომარეობაში იყვნენ საერო სკოლების დირექტორები, ინსპექტორები და მასწავლებლებნი. მაგრამ ამდენი ხნის განმავლობაში ის კაცები ძლივს ათ კაცს მოხანაზღვით წერა-კითხვის მცოდნეს. ამიტომაც ხალხის კული ვერ მოიგეს, რადგან საერო სკოლებში ბავშვები ცოტად თუ ბევრად მოკლებულნი იყვნენ კვლასიურ განათლებას. ბოლოს უმაღლესმა მართებლობამ ურადღება მიაქცია ხალხის ხმას,

ხალხის სურვილს და გაისმა ხმა სასიხარულო, ხმა ძლიერი. დიდი ხანი არ არის, რაც სამღვდლოებს დაუბრუნდა თავისი უფლება. სამღვდლოებს მიენდო ჰირველ-დაწვეებითი სკოლების დაარსება და მათში სწავლა-განათლების საქმის მმართველ-გამკეობა. ამ მიმდინარე წლის თებერვლის თვეში გამოიცა მტატის წუობილება და უმაღლესად დამტკიცებულ კანონები სამრევლო სკოლების შესახებ, რომელოც მკითხველი ამავე ნომერში წაიკითხავს. ამ ხანით ასრულდა წინასწარმეტყველებ ჩვენი მწეემსთ-მთავრებისა და დადგა სასურველი დრო ხალხის უმეტესობისათვის. სამღვდლოებს მიენდო წერა-კითხვის და ჰირველ დასწვისი. სკოლების დაარსების საქმე. მოვალოება დიდი და მასთან სასახელო. სამღვდლოება, იმედია, გაამართლებს მართებლობის რწმუნებას და ხალხში წერა-კითხვის კავრცელებით დაუმტკიცებს მთავრობას, რომ იგი სამღვდლოება, ღირსია ამ რწმუნებისა. ღმერთი იუოს ჩვენი შემწე! აღვაჯლინოთ მხურვალლოცვა ღვთის წინაშე და ერთგულათ მივჭყოხელი ჩვენ სამწესოთა განათლების საქმეს 1884 და 1896 წელნი სამუდამო სახსოვრად უნდა დარჩეს ჩვენ ხსოვნაში, რადგან ამ წლებში შემოღებულ რეფორმებს დიდი სარგებლობის მოტანა შეუძლია ჩვენ სამწესოთათვის. თუ კი ჩვენ, სამღვდლოება, ჯეროვანად მოვიხმართ ჩვენდამი ბოძებულ უფლებათა.

ღვ. დ. ლამაზიძე

რადროიდან ინიშნებიან საქართველოში მესარხოსები?

სწორეთ მეჩვიდმეტე საუკუნე სრულდება აგრ, რაც ქრისტიანობა დამკვიდრებულია საქართველოში. რამდენიმე დრო საქართველოს ეკლესიას განაგებდნენ უცხო ქვეყნის, ბერძნის პატრიარხები და ბოლოს თვით საქართველოშივე კანონიერად აღრჩეული ქათალიკოსები. საქართველოს უკანასკნელი ქათალიკოსი იყო ანტონ II. თუმცა რუსის მართებლობა იყო ჩვენში, მაგრამ ანტონ მეორე მიიწვი ქათალიკოსობდა 1811 წლამდე. 1811 წელს, ივლისის თვეში, ანტონი იქმნა დათხოვნილი ქათალიკოსობისაგან და ამ დროიდან შემოდებულ იქმნა ექსარხოსობა. პირველ ექსარხოსად დანიშნა მიტროპოლიტი მცხეთისა და ქართლისა ვარლამი (ქართველ თავად ერისთავთაგანი). ვარლამი დიდი გვარის და ძველ ქართველ თავადთა შთამომავლობის კაცი იყო. განათლება მიიღო თვით საქართველოში. ეპისკოპოსად ხელდასმის შემდეგ მალე გამოიჩინა თავი სხვა მღვდელ-მთავართა შორის, და 1794 წ. დანიშნულ იქმნა ახტალის მთავარ-ეპისკოპოსად. ამავე წელს გაემგზავრა რუსეთში. პეტერბურგში ის იქმნა დანიშნული უწმიდესი სინოდის წევრად, და იმპერატორმა პავლემ უბოძა მას თეთრი ბარტყულა. 1808 წელს ის გამოუშვეს საქართველოში და დაუნიშნეს პენსია 2350 მან. დაარსეს თუ არა აქ ექსარხოსის თანამდებობა, პირველად ექსარხოსობა მას შეხვდა 1811 წელს. 1813 წ. მას დაუმორჩილეს იმერეთის ეპარქია საგამგებლოდ. 1817 წელს, 4 მაისს მთავარ-ეპისკოპოსი ვარლამი ისევ წაიყვანეს რუსეთში და იქ უადგილოთ იყო 1825 წლამდე, მხოლოდ ითვლებოდა უწმ. სინოდის წევრად. ამავე წელს ვარლამი დანიშნეს მმართველად მოსკოვის დანილიის მონასტრისა. ამის შემდეგ დიდხანს აღარ უცოცხლია მას. 30 დეკემბერს, 1830 წ. ის გარდაიცვალა ამ მონასტერში და იქვე დაიმარხა.

II. საქართველოს მეორე ექსარხოსი იყო ყოველად სამღვდელთა თეოფილაქტე, ერის კაცობაში თეოდორე გაბრიელის ძე რუსანოვი, არხანგელის ეპარქიის მედავითნის შვილი, ოლჟსკის მაზრიდან, ნაბერეთის სამოურავოდან, დაიბადა 1765 წ., პირ-

ველად სწავლობდა ოლონესკის ეპარქიალურ სასწავლებელში, შემდეგ, 1788 წლიდან ალექსანდრინეველის სემინარიაში, სადაც მასწავლებლათაც იყო. 1792 წ. ბერათ აღიკვეცა, 1795 წ. ზელენეცკის მონასტრის არქიმანდრიტათ დანიშნა და მალე სერგიევის უდაბნოს არქიმანდრიტათაც გახდა. ხოლო შემდეგ იყო არქიმანდრიტათ იურიევის პირველ კლასის მონასტრისა. 1799 წლიდან დანიშნა ახალი ეპარქიის კალუჟსკის ეპისკოპოსად; 1808 წ. დანიშნა მთავარ-ეპისკოპოსად, 1809 წელს დანიშნა რიაზანის ეპარქიის მთავარ-ეპისკოპოსად; 1817 წ. დანიშნა ქართლისა და კახეთის მთავარ-ეპისკოპოსად და საქართველოს ექსარხოსად. ყოველად სამღვდელთა თეოფილაქტე ითვლება „სასულიერო სასწავლებლების კომისიის“ დროის სასულიერო სკოლების დამარსებლად და დიდის გულსმოდგინებით ცდილობდა საეკლესიო საქმეების წესიერად მოწყობას სმოლენსკის, მოგილევსკის და სხვა მეზობელ ეპარქიებში, რომლებიც აოხრებულ იქმნენ ნაპოლეონ პირველისაგან 1812 წ.

ყოველად სამღვდელთა თეოფილაქტესაგან დაარსებულ იქმნენ კალუჟსკის, რიაზანის და თბილისის სემინარიები. მიტროპოლიტის ხარისხი უკვე მიღებული ჰქონდა, როცა 1821 წ. უეცრად გარდაიცვალა ეკლესიების და სამრევლოების დახედვის დროს კახეთში, სადაც კიდევ დასაფლავებულ იქმნა. საქართველოში მას დიდხანს არ უმსახურია.

III. საქართველოს მესამე ექსარხოსად იყო ყოველად სამღვდელთა იონა, ერის კაცობაში ივანე ვასილიევსკი, შვილი კალუჟსკის მედავითნისა, დაიბადა 1760 წ. ჯერ სახლში სწავლობდა წერა-კითხვას და სხვა პირველ დაწყებითი საგნებს, შემდეგ თავისი განათლება დაასრულა მიტროპოლიტის პლატონის მფარველობის ქვეშე, რომელიც განაგებდა მაშინ კრუტიცკის ეპარქიას და რომელიც ზრდიდა ივანე ვასილიევსკის, როგორც საწყალ ობოლს; ივანე ვასილიევსკიმ იმდენი განათლება მიიღო, რომ 1792 წ. კალუჟსკის მღვდლად დანიშნა, ხოლო როცა 1799 ახალი კალუჟსკის ეპარქია გაიხსნა, ყოველად სამღვდელთა თეოფილაქტემ მღვდელი ივანე ვასილიევსკი დანიშნა კალუჟსკის სასულიერო კანსისტორიის წევრად. 1802 წ. დეკანოზი მ. ივანე ვასილიევსკი დაქვრივდა და მისი საყვარელი მღვდელთ-მთავრის რჩევით იგი ამავე მღვდელთ-მთავრის ხელით ბერად

ალიკვეცა 1807 წ. პეტერბურგში და სახელად იონა ეწოდა. შემდეგ 1808 წელში მ. იოანე არქიმანდრიტის ხარისხით დაინიშნა ახალი კალუგის სემინარიის რექტორად; 1810 წ. მ. იოანე დაინიშნა ინსპექტორად და ეკონომად პეტერბურგის აკადემიისა; 1812 წ. დაინიშნა ტაშოვის ეპისკოპოსად; 1821 წ. დაინიშნა ასტრახანის მთავარ-ეპისკოპოსად და ამის შემდეგ დიდხანს არ გაუვლია, რომ იგი დაინიშნა საქართველოს ექსარხოსად, სადაც 1828 წ. მიიღო მიტროპოლიტობა. 1832 წლიდან ყოველად უსამღვდელოესი იონა გარდაყვანილ იქმნა პეტერბურგში და ესწრებოდა უწ. სინოდში, ხოლო 1849 წელს ღრმა მოხუცებული გარდაიცვალა და დაკრძალულია ალექსანდრო-ნეველის ლავრაში.

IV. საქართველოს მეოთხე ექსარხოსი იყო ყოვლად უსამღვდელოესი მოსე, ერის კაცობაში მათე მიხეილის ძე ბოდანოვი-პლატონოვი, დაიბადა 1780 წ. კალამენის ეპარქიაში, თავდაპირველად სწავლობდა მოსკოვის, ეგრეთ წოდებულ, სლავიანო-გრეკო-ლათინურ აკადემიაში, ხოლო 1801 წ. ტროიციკის მონასტრის სემინარიაში, რომელიც იმ დროს პირველ სემინარიათ ითვლებოდა; როცა აქ სწავლა დაამთავრა, ბერათ ალიკვეცა და აქედან გაგზავნილ იქმნა პეტერბურგის აკადემიაში, სადაც 1814 წელში მიიღო მაგისტრობა და დაინიშნა აკადემიის ბაკალავრად; 1817 წლიდან იყო სემინარიის და აკადემიის რექტორად კიევში, სადაც მიიღო ღვთის-მეტყველების დოქტორის ხარისხი. 1824 წ. მოსე დაინიშნა სტარორუსის ეპისკოპოსად, ნოვგოროდის მიტროპოლიისა, ხოლო 1827 წ. გადაყვანილ იქმნა ეპისკოპოსად ვოლგოდაში, შემდეგ წელში სარატოვში, სადაც პირველი ეპისკოპოსი იყო ამ ახლად გახსნილ ეპარქიაში. აქედან კი 1832 წ. მიიღო საქართველოს ექსარხოსობა. თბილისში მათმა მეუფებამ მოსემ ცოტა ხანს იცხოვრა და 1834 წელში, ზაფხულში გარდაიცვალა (ხოლერისგან?); დასაფლავებულ იქმნა სიონის ტაძარში.

V. საქართველოს მეხუთე ექსარხოსად იყო ყოვლად უსამღვდელოესი ევგენი, ერის კაცობაში აპ. ფილიპესძე ბაჟანოვი, ტულის ეპარქიიდან, დაიბადა 1785 წ. 1795 წ. სწავლობდა ტულის სემინარიაში, 1808 წლიდან სწავლობდა, მოსკოვის აკადემიაში, 1811 წელს იყო ტულის სემინარიის მასწავლებლად და პროფესორად, 1819 წლიდან დაი-

ნიშნა კოსტრომის სემინარიის რექტორად; 1829 დაინიშნა ტაშოვის ეპისკოპოსად, 1832 წ. გადაყვანილ იქმნა მინსკში, ხოლო 1834 წ. დაინიშნულ იქმნა საქართველოს ექსარხოსად. აქ ათი წლის გამავლობაში მათი მეუფება ევგენი სასტიკი უფლები განაგებდა მისდამი რწმუნებულ სამწყსოს; ხოლო 1844 წ. გადაყვანილ მთავარ-ეპისკოპოსად ასტრახანში 1845 წლიდან იყო ჰსკოვის მთავარ-ეპისკოპოსად, სადაც 1862 წელში კიდევ გადაიცვალ

VI. საქართველოს მეექვსე ექსარხოსად იყო ყოვლად უსამღვდელოესი ისიდორე, ერის კაცობაში იაკობ ნიკოლსკი, დაიბადა 1799 წ. ტული ეპარქიაში. სემინარიაში სწავლის დამთავრების შემდეგ სწავლობდა პეტერბურგის აკადემიაში, სადაც 1821 წლიდან იყო ბაკალავრად. 1829 წლიდან დაინიშნა ჯერ ორლოვის და მოსკოვის სემინარიებში რექტორად, 1834 წელში დაინიშნა დიმიტროუსკის ეპისკოპოსად; 1837 წ. იყო პოლოცკის ეპისკოპოსად. 1840 მოგილევის ეპისკოპოსად და 1841 წელში მიიღო მთავარ-ეპისკოპოსობა; საქართველოს ექსარხოსობა მიიღო 1844 წ. მათმა მეუფებამ ბევრი იღვაწა საკეთილ-დღეოდ საქართველოსა თავად ეპროტოკოვთან ერთად. 1856 წლიდან მას ებოძა მიტროპოლიტობა და ამ ხარისხით მათი მეუფება გადაყვანილ იქმნა 1858 წ. კიევში. 1860 წ. მიტროპოლიტი ისიდორე დაინიშნა პეტერბურგის, ნოვგოროდის და ფილიანდის მიტროპოლიტად და უწ. სინოდის უფროს წევრად. მათი მეუფება ბევრ ცვლილებათ მოესწრა 60, 70 და 80 წლებში. მრავალ მეუფებას მიღებული ჰქონდა ყველა ნაირი ჯილდოები და გარდაიცვალა 1892 წ. ღრმა მოხუცებულობაში (93 წ.).

მათი მეუფება გარეგანი შეხედულებით ვერც ფერი წარმოსადგვი იყო, მაგრამ ძლიერ მშვიდობიანი ხასიათის კაცი და სამაგალითო შრომის მოყვარე იყო.

VII. საქართველოს მეშვიდე ექსარხოსად იყო ყოვლად უსამღვდელოესი ევსევი, ერის კაცობაში ალექსი ილიანსკი, დაიბადა მიახლოებით 1808 წ. 1834 წ. ბერათ ალიკვეცა, 1835 წელში სწავლდასრულა კიევის აკადემიაში მალისტრის ხარისხით იყო პეტერბურგის აკადემიის ბაკალავრად, ჯერ კიევის და მერე ვილენსკის სემინარიების რექტორად 1849 წლიდან იყო კოვენსკის ეპისკოპოსად, 18

წ. პოდოლის ეპისკოპოსად, 1858 წლიდან 1877 წლამდე თითქმის 20 წლის განმავლობაში მათი მეუფება ევსევი იყო საქართველოს ექსარხოსად. 1878 წლის დასაწყისში მათი მეუფება გადაყვანილ იქნა ტვერის მთავარ-ეპისკოპოსად, სადაც 1879 წელში კიდევ გადაიყვანა. მათი მალალ ყოვლად უსამღვდელოესობა ევსევი იყო დიდი ნიჭიერების მქონე, შესანიშნავი ადმინისტრატორი და მასთან შეგნეირი წარმოსადეგი. მრავალი მისი პატივისმცემელი და მოწაფეები ვილნაში და თბილისში დღემდისაც ვაკვირვებული არიან მათი მეუფების წამოსადგეობით, მისი მხედველობით და მისი კრძალულებითი ღვთის-მსახურებით; მათი მეუფება დიდხანს ცხოვრებდა საქართველოში, სხვა-და-სხვა რეფორმების დროს, და ბევრი რამ კეთილი მოიქმედა, როგორც მაგალითად, სამღვდელოების ნივთიერი მდგომარეობის განკარგების შესახებ, ისე სასულიერო სასწავლებლების დაარსების და მათში სწავლის საქმის განკარგების შესახებ.

VIII. საქართველოს მერვე ექსარხოსად იყო მისი მალალ ყოვლად უსამღვდელოესობა იოანნიკე, ერის კაცობაში იოანნე მაქსიმეს ძე რუდნევიტსის ეპარქიიდან. 1849 წელში კიევის აკადემიაში სწავლა დაასრულა მალისტრის ხარისხით; ამავე აკადემიაში მსახურებდა პროფესორად; შემდეგ იყო რექტორად კიევის სემინარიისა, პეტერბურგის აკადემიისა, ეპისკოპოსად ვიბორგისა, სარატოვისა, ნიჟეგოროდისა, და 1878 წლიდან საქართველოს ექსარხოსად. 1882 წ. 1892 წლამდე შესანიშნავი და საუკუნო მოსახსენებელი საქმე აასრულა მალალ ყოვლად უსამღვდელოესმა მიტროპოლიტმა იოანნემ საქართველოში მყოფობის დროს. იმის თაოსნობით და მისი დიდი შეწირულებით დაარსდა თბილისში ეპარქიალური ქაღეების სასწავლებელი. მან თავისი შეწირულებით დაარსა თექვსმეტი სტიპენდია. ამ თექვსმეტი სტიპენდიით ყველა სექსარხოსოს ეპარქიის სამღვდელოება სარგებლობს. მალალ ყოვლად უსამღვდელოესი იოანნიკე იყო მოსკოვის მიტროპოლიტად, ხოლო დღეს განაგებს კიევის მიტროპოლიას; მათი მეუფება 68 წლისა.

IX. საქართველოს მეცხრე ექსარხოსი იყო მათი მალალ ყოვლად უსამღვდელოესობა პავლე, ერის კაცობაში პეტრე ივანეს ძე ლეშედევი, დაიბადა ტვერის ეპარქიაში 1830—31 წ., მალისტრის

ხარისხით სწავლა დაამთავრა პეტერბურგის აკადემიაში, 1853 წელში იყო ინსპექტორად და რექტორად სმოლენსკის სემინარიისა, პეტერბურგისა; ეპისკოპოსად ლადოგისა, კონინეისა 1871 წ. საქართველოს ექსარხოსად 1882 წლიდან, 1887 წ. ორჯერ იყო მოწვეული უწმ. სინოდში; 1888 წ. იყო ყაზანის მთავარ-ეპისკოპოსად; გადაიცივლა ყაზანში 23 აპრილს 1891 წ. მათ მეუფებას ჰქონდა ნიჭი გამგეობისა, იყო ნიჭიერი მქადაგებელი და მშრომელი.

X. საქართველოს მეათე ექსარხოსად 1887 წ. დაინიშნა მათი მალალ ყოვლად უსამღვდელოესობა პალლადი, ერის კაცობაში პავლე ივ. რაევი, ნიჟნეგოროდის ეპარქიიდან. 1852 წ. მათ დაამთავრეს სწავლა ყაზანის აკადემიაში მალისტრის ხარისხით; იყო ნიჟეგოროდის სემინარიის ინსპექტორად, პეტერბურგის აკადემიისა ეპისკოპოსად ვოლგოდისა, ტამბოვსკისა, მთავარ ეპისკოპოსად რიაზანისა, ყაზანისა. საქართველოს ექსარხოსად დაინიშნა შემდეგ მთავარ-ეპისკოპოსის პავლესა პალლადი. თუ რა ნაყოფიერი იყო მისი სამსახური საქართველოში, ან როგორი ნაყოფიერია მათი მეუფების მსახურება მთელი იმპერიის სამღვდელოებისათვის, ეს კარგად მოეხსენებათ ჩვენ მკითხველებს და განმეორება საქიროთ აღარ მიგვაჩნია.

თამბაქოს წმის წინააღმდეგ სამღვდელო პირთაგან.

„კურსკის ეპარქიალურ უწყებებში“ დაბეჭდილია კურსკის ეპისკოპოსის იუვენალის შემდეგი უქაზი:

„როგორც ჩემი ეპარქიის სამღვდელოების უმეტესობასთან ჩემი საკუთარი საუბრის დროს, ისე წერილობითი საჩივრებისაგან, რომელთაც მიგზავნიან მე სხვა-და-სხვა პირნი, ჩემდა სამწუხაროდ, ვრწმუნდები, რომ ზოგიერთ, მღვდელ-მოსამსახურეთ და მათ ცოლებსაც კი აქვსთ მეტად ცუდი და საზიზღარი ჩვეულება—თამბაქოს წვევა, რომელი ჩვეულებაც არ შეჰფერის ტრაპეზის მოსამსახურეს. ეს ჩვეულება თავისთავად მავნებელია ტანმრთელობით

სათვის და მასთან მღვდელ-მოსამსახურეთა წახედვით ბევრი სამწყსოთაგანიც ეჩვევა თამბაქოს წვეს, ხოლო სახარებაში მაცხოვარმა გვამცნო, 'თუ რა დიდი სასჯელი მოელის მას, რომელიც თავისი მოქმედებით შეცდომაში შეიყვანს ვინმეს, და ამიტომ ჩემ მოვალეობად მიმაჩნია წინადაუდგა მმ. ბლაღოჩინებს, რათა მათ ამ მანებელ ჩვეულებას მიაქციონ განსაკუთრებითი ყურადღება და ჩემი სახელით მოითხოვონ ყველა მღვდელ-მოსამსახურეთაგან, რომელიც თამბაქოს ეწვეიან, უარ-ჰყონ ეს მანებელი ჩვეულება და შეცდომაში არ შეიყვანონ თავიანთი სამწყსო და ამ სახით ასცდნენ სასტიკ სასჯელს საშინელი განსჯის დღეს. მეც ჩემის მხრით ვსთხოვ ყველა მღვდელ-მოსამსახურეთა მიატოვონ თამბაქოს წვეა. მართალია, ბალახი ცოცხალი არ არის, მაგრამ ცოცხალია ამ მცენარის ფოთოლის მოწვევის უზომო სურვილი. ზოგჯერ თვითონ სამწყსო ზრახავს თავის მღვდელ-მოსამსახურეს თამბაქოს წვეისათვის. აი რასა სწერს წმ. პავლე მოციქული კორინთელთადმი მიწერილ პირველ ეპისტოლეში: „ესრეთ რა სკოლადღეთ ძმათა მიმართ და გვემდეთ გონებასა მათსა უძღურსა, ქრისტეს მიმართ სკოლადეთ (ა. კორინ. 8, 12). შეიძლება სთქვან:--ძნელია უარყოფა დიდი ხნის ჩვეულებისა--ეს მართალია, მეც ვიტყვი, მაგრამ შესაძლებელია და ეს უსათუოდ ღვთისა და მისი ბრძანების გულისათვის უნდა აღასრულონ, ვინაიდან ამასვე ითხოვს სამღვდელოებისაგან მისი პირდაპირი მოვალეობა“.

ეს მშვენიერი განკარგულება, ჩვენ გვგონია, ყველა ეპარქიის სამღვდელოებს შეეხება. ჩვენშიაც ხომ მრავალნი არიან, სამწუხაროდ, რომელთაც პაპიროსის ნიადაგ ხმარებისაგან თითები კომლით აქვსთ გაყვითლებული. ამას წინეთ განსვენებული ყოვლად სამღვდელო ვალად უდგენდა ბლაღოჩინებს, რომ თვალყური დაეჭირათ და თუ ვისმე შენიშნავენ თამბაქოს მწვეველს, მოეხსენებინათ მისთვის, არა მიმხედველი, მათი საბლაღოჩინო იყო თუ არა თამბაქოს მწვეველი მღვდელი.

ეხლანდელ, ესრეთ წოდებულ, „ნასწავლ“ სამღვდელო პირთა შორის თავს იჩენს კიდევ ერთი უმგვანო მოდა მორთულობისა, რომელიც უნებლიეთ იქცევა სამწყსოს ყურადღებას. ეს მოდა გახლავს ახ-

ლად შემოღებული კრაველის ქუდები. სწორეთ თბილისის კინტოს ქუდებს მოგაგონებს ზოგიერთი მღვდლის ქული. არ ვიცი, რათ არ ერიდებიან ეს მამები იმისთანა ქუდების დახურვას, რომელსაც ხმარობს საზოგადოდ უმეტესი ნაწილი? თუ კინტოებს ბაძვენ, რა მისაბაძავი არის ეს კინტოს ტყაბუჩები? თუ ამ ახირებული ქუდებით უნდათ გარჩევა სხვა საზოგადო სამღვდელო პირთაგან, განა ქულით განსხვავდება კაცი და საზოგადოების ყურადღებასაც ქულით და) სახურებს?!...

მიწის ზვავი ს. ხაჩიუში.

სოფელს ხრეთის, შორაპნის მაზრაში, დილით, ოც-და-ოთხს მარტს მოხდა საშინელი უბედურება: მოზავადა და ჩაინგრა მთელი ოცდა-ექვსი მოსახლის აზნაურისა და გლეხის ეზო, ვენახები და სახნავეები. ჩამარხა მიწაში მათი სახლ-კარი და საცხოვრებელი. რადგან დღით მოხდა ეს უბედურება, მცხოვრებლებმა მოასწრეს სახლებიდან გამოხვლა: გადაარჩინეს აგრეთვე პირუტყვიც, ხოლო დანარჩენნი საცხოვრებელი: სახლები თავის მოწყობილობით, ქური და მარანი, სავე ბეღლები და სასიმინდეები მტვრად იქცა და ჩაინთქა უბსრკულში. დანგრეული ადგილი სივრცით იქნება სამი ოთხ-კუთხიანი ვერსი. შეუძლებელია გამოიცილოს კაცმა, ვინ სად მოსახლობდა, და ვისი რა იყო! ყოველივე არეული და გადახვლილია ერთმანეთში... აღარ დარჩენიათ; არამც თუ სახნავ-სათესი, არამედ სახლი დასადგმელი ალაგიც, რომ შესძლონ შემდგომისათვის დასახლება! ამ გაუბედურებულ ხალხს დროებით თავი შეფარებული აქვს მეზობლებთან.

აღდგომის კვირაში, როდესაც ჩვეულებრივ მთელი იმერეთის სოფლის მცხოვრებლები იმღერებენ, ღვინობენ და ქეიფობენ, ეს გაუბედურებული ხალხი რიცხვით 130-დამ 150-მდე სული გულზედ ხელდაწყობილი და თავდაკიდებული ოხვრით და ვაებით დასტიროდენ თავისს უსაშუალო და უნუგემო დღევანდელს და მომავალს ცხოვრებას!

ჩემს იქ ყოფნაში მოვიდენ შორაპნის მაზრის

უფროსის გამოგზავნილი მოხელე და ადგილობრივი ბოქაულიც. მათის შეფასებით მთელის დაღუპულის უძრავ-მოდრავი ქონების ფასი შესდგა 89,651 მან. და 50 კაპ. თუ საჩქაროდ საიღამვე მათ შემწეობა არ მიეცათ, სიმშლით დაიხოცებიან!

ორმოცი მოსახლე, ამ დანგრეულ ადგილებს მეზობლად მცხოვრები, მოელის აგრეთსავე უბედურებას; მთელი ამათი ადგილ-მამულიც დახსნილია და თანდათან ქვევით იწვეს. („ივერია“)

შორაპნის მაზრის დაზარალებულთა დამხმარე კომიტეტმა ძლიერ დაზარალებულთა სულზე დაუნიშნა ხუთ-ხუთი მანეთი და შემდეგში, რასაკვირველია, მეტს დაუნიშნავს. ამისთანავე უბედურობა დაემართათ სოფელს შროშაში ამ უკანასკნელ დროს ექვსიოდე გლეხს. მთელი სახლ-კარობა წამოვიდა და მდინარე ძირულა შეაბუგა. გლეხები გადარჩენ, მაგრამ სახლ-კარობა კი მოეშალათ.

მდინარეებში იცვალეს თავისი ადგილი და დიდ ზარალს უნდა მოელოდნენ შემდეგში ამ წყლების მიმდინარეობის შეცვლით. საქმეს ადვილად დაეხმარება კაცი, მაგრამ მომხედავი არავინ არის. ფულით შემწეობას გარდა საჭიროა სხვა ნაირი ყუ... მის მიქცევა ხალხისადმი. ბეჭდითი სიტყვას ბევრი რამ შეუძლია ამ შემთხვევაში, მაგრამ იგი ამ საქმის შესახებ ხმას არ იღებს.

ახალი ამბები და შენიშვნები.

ტფილისის პოლიცემეისტერი აცნობებს თბილისის გუბერნატორს, რომ გასულს 1895 წელს ტფილისში სულ 162,351 მცხოვრებელი ყოფილა; მათგან 88,274 მამაკაცი 74077 ქალი; მათ შორის ყოფილან: ქართველები 21,936 მამაკაცი და 19,615 ქალი, რუსები 15,693 და 13,290, ოსები 1123 და 877, ბერძნები 495 და 276, პოლონელები 1639 და 1198, გერმანელები 1221 და 808, სომხები 34,764 და 31,437, თათრები 1601 და 1094. ქურთები 177 და 46, აისორები 1169 და 1027, ჩანები 343 და 13, სპარსელები 4491 და

1334, ებრაელები 1657 და 1690, ქარაიმები 19 მამაკაცი და სხვანი 1847 მამაკაცი და 1372 ქალი. („კავკ.“)

* *

რუსეთის აეზრეის მცხოვრებთა რ. ცხკ., ფილიანდის დიდი სამთავროს მცხოვრებთა გამორიცხვით, 1892 წელში ყოფილა 119,288,804 კაცი. დაბადებულა ამ წელში — 5,976,385 კაცი, მომკვდარა 4,403,901.; ევროპის რუსეთში ამავე წელში ყოფილა 100,251,510 მცხოვრები, დაბადებულა 4,365,542 კაცი, მომკვდარა 3,825,281, მამასადამე ამ წელში მცხოვრებთა რიცხვს უმატია 540,261; კავკასიაში — 7,864,202 მცხოვრები ყოფილა, დაბადებულა 307,007, მომკვდარა — 309,999, მოკლებია 2,922 კაცი; ციმბირში — 4,856,902 მცხოვრები, დაბადებულა — 226,852, მომკვდარა 209,128 209,128 კაცი. მცხოვრებთა რიცხვს უმატია 16,724 კაცი; შუაგულ აზიის სამფლობელოებში — 6,316,190 მცხოვრები, დაბადებულა — 77,985, მომკვდარა 59,493 კაცი. მცხოვრებთა რიცხვს უმატია 18,492 კაცი.

(„კავკასია“)

* *

ტფილისის საეპარქიო დედათა სასწავლებლის საბჭო საქართველოს საექსპარზოსოს სამღვდლოების საცნობელად აცხადებს, რომ მისის მაღალ ყოვლად უსამღვდლოესობის, საქართველოს ექსპარზოსის ვლადიმირის მიერ ამა 1895 წლის 30 ნოემბერს დამტკიცებულ საბჭოს საყურნალო დადგენილობით ტფილისის საეპარქიო დედათა სასწავლებელში შემსვლელთათვის დადგენილ წესდებისა და პროგრამის მე-5 წ-ი შეცვლილია ასე: „სასწავლებლის მოსამზადებელ კლასში მიიღებიან ბავშვები 8-დგან 11 წლამდე, რომელთაც იციან კითხვა, წერა და გაგება წაკითხულისა რუსულად და ქართულად (უკანასკნელი რუსთ არ შეეხება) და აგრეთვე პირველ დაწყებითი საყოველთაო ლოცვები: „სახელითა მამისათა“, „უფალო, შეგვიწყალენ“, „გვაკურთხენ ჩვენ, უფალო“, „მეუფესა ზეციერსა“, „წმიდაო ღმერთო“, „დიდება მამასა“, „ყოვლად წმიდაო სამებაო“, „მამაო ჩვენო“, „ღვთის-მშობე-

ქალწულო“, „გვაცხოვე, უფალო“ და გაცნობილი აქეთ ანგარიში პირველ ათ რიცხვამდე.

* *

წარსულს 1895 წელში თბილისში ყოფილა მწვალებლები 1235 კაცი და 980 ქალი, მათში ბეზპოპოვეციები, რომელთაც ქორწინება სწამთ, ყოფილა 675 კაცი და 405 ქალი, მოლოკნები, დუხობორები და სხვანი — 1134 კაცი და 892 ქალი. და იუდელები 100 კაცი 87 ქალი. ამ 1895 წელში მხოლოდ 3 მწვალებელი შემოერთებია ჩვენს მართლმადიდებელ ეკკლესიას.

* *

უმაღლესად დამტკიცებული წეს-რიგი, რა დღეს რა უნდა მოხდეს წმ. დაგვირგვინების დროს: 5 მაისს მათნი უდიდებულესობანი პეტრეს სასახლეში მიბრძანდებიან; 7 მაისს ხოდინის ბანაკს დაათვალიერებენ მათნი უდიდებულესობანი; 8 მაისს პეტრეს სასახლესთან სერენადას დაუკრავს მუსიკა; 9 მაისს მათნი უდიდებულესობანი ალექსანდრეს სასახლეში გადაბრძანდებიან; 10 მაისს საგანგებო დესპანებსა და ელჩებს მიიღებენ; 11 მაისს მათნი უდიდებულესობანი იმარხულევენ; მიიღებენ საგანგებო ელჩებს; გამოცხადდება წმ. დაგვირგვინება, 12 მაისს მათნი უდიდებულესობანი იმარხულევენ; საეკკლესიო პარადი იქმნება; გამოცხადდება წმ. დაგვირგვინება; სახელმწიფო დროშას აკურთხებენ; 13 მაისს მათნი უდიდებულესობანი იმარხულევენ; გამოცხადდება წმ. დაგვირგვინება, საიმპერატორო სამკაულს გადიტანენ; მათნი უდიდებულესობანი კრემლში გადაბრძანდებიან; 14 მაისს, სამშაბათს, წმიდა დაგვირგვინება იქმნება; მათის უდიდებულესობისათვის სადილი თლილის ქვით ნაგებ სასახლეში იქმნება გამართული; ილიუმიწაცია; 15 მაისს მიულოცავენ; გამართული იქმნება სადილი სასულიერო წოდებისა და პირველის 2 კლასის პირთათვის თლილის ქვით ნაგებ სასახლეში; ილიუმიწაცია; 16 მაისს მილოცვა იქმნება; საღამოთი მათნი უდიდებულესობანი თლილის ქვით ნაგებ სასახლეში მიბრძანდებიან; ილიუმიწაცია; 17 მაისს მილოცვა იქმნება; საიმპერატორო სამკაულს გადიტანენ; დიდი წარმოდგენა იქმნება გამართული დიდს თეატრში; ღამის მათნი უდიდებულესობანი პეტრეს სასახლეში

გაათევენ; 18 მაისს სახალხო დღესასწაულია; პეტრეს სასახლეში სოფლის მამასახლისებისათვის სადილი იქნება გამართული; საფრანგეთის ელჩი ბალს გამართავს; 19 მაისს კრემლის სასახლის ალექსანდრეს დარბაზში წოდებათა წარმომადგენელთათვის სადილი იქნება გამართული; ბალი ავსტრიის ელჩისა; 20 მაისს ლიტურგია იქნება გარდახდილი ჩუდოვის მონასტერში; ბალი მოსკოვის გენერალ-გუბერნატორისა; 21 მაისს საეკკლესიო პარადია დანიშნული; ბალი მოსკოვის თავად-აზნაურობისა; 22 მაისს მათნი უდიდებულესობანი სერგის მონასტერში წაბრძანდებიან; 23 მაისს კრემლის სასახლის ალექსანდრეს დარბაზში დიდი ბალი იქნება გამართული; 24 მაისს მუსიკალური კრება ექნება გერმანიის ელჩს; 25 მაისს კრემლის სასახლის გიორგის დარბაზში ელჩებისა და დესპანებისათვის სადილი იქნება გამართული; ღამის მათნი უდიდებულესობანი პეტრეს სასახლეში გაათევენ; 26 მაისს ჯარებს დაათვალიერებენ; სადილი იქმნება გამართული სახელმწიფო და წოდებათა დაწესებულებების წამომადგენელთათვის კრემლის სასახლის ალექსანდრეს დარბაზში; მათნი უდიდებულესობანი მოსკოვიდან წაბრძანდებიან.

* *

საიდგომოდ ქუთაისის ქალაქის სამმართველოს სადგომში დღესასწაულის პირველ ორ დღეს სადილი გაუმართეს ქალაქის ღარიბებს. თითოეულს დღეს 350 კაცი სადილობდა. ეს სადილი გამართულ იქმნა ქალაქის ექიმის უ. სეგალის თავოსნობით და შრომით. სადილისათვის საჭირო ხორაგეულობა (ლორი პასქა, კვერცხები, პური და ღვინო) თვითონ უფ. სეგალმა მოკრიბა ვაჭრებში და სხვა კეთილმზებელ შემწირველ პირთაგან.

ჩვენ ნამდვილი წყაროებიდან შევიტყვეთ, რომ მარტვილის ორ-კლასიან სასწავლებელს დანიშნულ აქვს 1200 მ. ეს ხარჯი სხვა სათემო ხარჯებთან ერთად უკვე დამტკიცებულია, მაგრამ კრედიტის გახსნა ხაზინაში არ მოხდება, ვიდრემდის ამის შესახებ უმაღლესი ნება-რთვა არ იქნება გამოთხოვნილი.

შორაპნის მაზრაში, დაბა ყვირილაში, ამა წლის ივლისიდან გაიხსნება ხაზინა. ეს ამბავი სწორედ დიდი სასიხარულო და სასარგებლოა ამ მაზრის მცხოვრებთათვის, რომელთაც ხვედრი გადასახადი ფულის ქუთაისის ხაზინაში შესატანად ამდენივე ფული გზაში ეხარჯებოდათ. ეხლა საქმე იმაზეა მიმდგარი, თუ რომელი სახლი დაიქირაონ ყვირილაში ხაზინისათვის. იმედია, რომ მთავრობა შესაფერადგილას დაიქირავებს ხაზინისათვის შენობას. ჩვენის მხრით ხაზინისათვის შესაფერად შენობად მიგვაჩნია ბ. თ. ხუსკივაძის სახლი, რკინის გზის მახლობლად მდებარე.

უმალღესი სასულიერო მთავრობის ნება-რთვით გადაწყვეტილია, რომ ამ წელში ალისუბანში ბ-ნიკოლოზ ჩიკვაძისაგან შეწირულ მამულში და მისგანვე შეწირულ შენობაში გაიხსნას ორ-კლასიანი საეკლესიო-სამრევლო სკოლა. ამ სკოლაში უნდა მომზადდნენ წერა-კითხვის სკოლების მასწავლებლები. ამ სკოლაში მიიღებიან ის მასწავლებელი, რომელთაც კარგათ ექნებათ სწავლა დამთავრებული ერთ კლასიანი საეკლესიო-სამრევლო სკოლებში. სწავლა ამ სკოლაში დაიწყება პირველ სექტემბრიდან. ამისთანავე ორ-კლასიანი სკოლა უნდა გაიხსნას კიდევ შორაპნის მაზრაში მეორე ადგილას. ამისთანა ადგილათ დასახლებულია ერთი ხმის უმეტესობით სოფელი რგანი და ამის გამო უპირატესობა წაერთვა ხარაგაულს, თუმცა აქაურები უფრო მომეტებულ შეწირულებას იძლეოდნენ. ღღეს, როგორც ხმები ისმის, უმალღესი სასულიერო მართებლობა ორ-კლასიანი სამრევლო სკოლების გახსნის ნებას ანიჭებს იმ საზოგადოებას, რომელიც მომეტებულ შეწირულებას აღმოუჩენს ამ სასწავლებლებს ფულის, ადგილის და შენობის შეწირვით.

შორაპნის მაზრაში დაზარალებულ პირთა შესაწევნად ბ. ქუთაისის სამხედრო გუბერნატორმა ადგილობრივ კომიტეტს ორი ათასი მან. გადასცა.

ყველა მამასახლისები, რომელნიც დაბარებულნი არიან მოსკოვში მათი იმპერატორებით უდიდებულესობათა დაგვირგვინების ღღესასწაულზე დასასწრებლად, უკვე მოემზადნენ და ამა თვის 20-22 გამგზავრებიან რუსეთისკენ. მამასახლისების გამოსაწყობად საზოგადოებაში კომლზე თითო შაური მოკრიბეს. ამბობენ, რომ თითოეულ მამასახლისს გზისა და ტანისამოსისათვის ეძლევა 320 მანეთამდე. მოსკოვში მყოფობის დროს ამ მამასახლისებს ექნებათ სახელმწიფო სასმელ-საქმელი და ბინა.

მმართველი ქუთაისის სამეურნეო სასწავლებლისა თავს ანებებს სამსახურს და რუსეთში მიდის. ეს მეოთხე მმართველია, რომ თანამდებობას თავს ანებებს ამ სასწავლებელში.

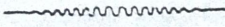
ქუთაისში ამ ღღეებში ერთი სასწავლებლის მასწავლებელს შეურაცხება მიაყენეს საქმით ვილა-ცოფერლებმა.

იმერეთის ეპარქიის მეთვალყურის ადგილზე ღღესოთხი მთხოვნელია და ჯერეთ არ არის გადაწყვეტილი, თუ ვის მიეცემა ეს საპატოო თანამდებობა.

დემ. ღ. ღამბაშიძისაგან.

ვისაც პრაქტიკულად უნდა შესწავლა მეფუტკრობისა, აპრილის და მაისის თვეებში შეუძლია ნახვა და დაკვირვება ბარტყობისა. ამისათვის მოვიწყვეთ მსურველთ ჩვენს საფუტკრეში, დაბა ყვირილაში, სადაც მზადავართ ყველაფერი ვუჩვენოთ და შევატყობინოთ, რაკი გამოსადეგი იქნება მეფუტკრეთათვის.

მღვდელთა სასურბადლებით.

მარმან ჩვენმა ერთმა მოღვაწემ ბ. ფილი-
 მონ ქორიძემ გამოსცა პარტიტურა იმ ძველი,
 ნამდვილი ქართული საეკლესიო გალო-
 ბისა, რომელშიაც მოქცეულია იოანე ოქ-
 როპირისა მღვდლისა და მღვდელ-მთავრის წი-
 რვის საგალობლები და სხვა დანარჩენებსაც,
 როგორც გვირდებს, მალე მოგვაწოდებს. ამის
 შემდეგ, იმედია, უველა მღვდელი თავისი მრევ-
 ლის დახმარებით შეადგენს ქართულ მგალო-
 ბელთა გუნდებს და განაშენებს კვლავ ძველი
 გალობთ ქართულ წირვა-ლოცვას. ერთ წელ-
 ზე მეტია, რაც მკავს ქართული მგალობელთა
 გუნდი დ. უვირილის წმინდა ნინოს ეკლესია-
 ზე. ამ გუნდს ქართულ-კახუ კილოზე ვაგა-
 ლობებ. ახლა, რადგან ეს ძველი ქართული
 გალობა ნოტებზე გადაღებული გამოვიდა,
 ვიწყე, ამ გალობის სწავლება და რაც შევასწავ-
 დე, მშენივრად გამოდის. ამის შემდეგ იმედი
 მაქვს, სრულიად ვასწავლი გუნდს ამ საგა-
 ლობლებს და რამდენიმე ხნის შემდეგ დ. უვი-
 რილის წმინდა ნინოს ეკლესიაში ძველ ნამდ-
 ვილ ქართულ გალობას გავიგონებთ. ამ ერთს
 გუნდის მომზადებას, მოგეხსენებათ, დიდი შრო-
 მა და ჯაფა დაჭირდება, ამისათვის მე მსურს,
 რომ ერთ გუნდთან სხვებიც მოვამზადო და მით
 გავავრცელო ეს ძველი ქართული გალობა.
 ამისთვის მოუწოდებ შორაპნის მაზრის სამღვ-
 დელოებს, რომ ვისაც სურს ქართული მგა-
 ლობელთა გუნდი ჰქავდეს ეკლესიაში, 1 აპ-
 რილიდან 1896 წ. გამოგზავნოს ჩემთან (დ.
 უვირილაში) რამდენიმე პირნი, რომელთაც შე-
 საფერი ხმები ექნებათ ამ გალობისთვის კვირა-
 ში ოთხი დღე: ორშაბათს, ოთხშაბათს, ხუთშა-
 ბათს და შაბათს 12 საათიდან საღამოს ხუთს სა-
 ათამდე და მოუმზადებ ქართულ მგალობელთა

გუნდს მცირე საფასით. ჩემთან მოლაპარაკება
 შეიძლება უოველდღე. დილიდან საღამომდის.
 ჩემი სახლი იკითხეთ, დ. უვირილის წიგნთ-სა-
 ცავში.

ლოტბარი დ.ბა უვირილის წმინდა ნინოს
 ეკლესიის ქართულ მგალობელთა გუნდისა
 სერგი ჯინჭველაშვილი.

საეკლეკითხვების განმარტების პასუსი

მღ. ნ. მ — მკ. ბავშვის ნათლისღების, დროს ემბაზის
 და გვირგვინის გურთხევის დროს
 ანალოგიის გან შემოვლის დროს
 არსად არ სწერია, რომ მღვდელს
 ჯვარი ეგავოს ხელში და ეს არც
 საჭიროა.

როდესაც ღებათა სქესი ინათ-
 ლება, ნათლიათ ითვლება მიმრ-
 ქმელი ქალი და, რასაკვირველია,
 მას უნდა ჰქავდეს მისი ნათლია
 ყრმა ხელში აყვანილი. რაც ტი-
 ბიკანში არ სწერია, ის არც უნ-
 და სრულდებადეს.

მღ. გ. ფა — მკ. ერთად ერთი მედავითნის მეტი
 თუ არ არის მრევლში, განწესე-
 ბული მისი მასწავლებლად დანი-
 შვნარ შეიძლება. მასწავლებელს
 არავითარი უფლება არა აქვს, მოს-
 წავლენი თავის ნებისამებრ დაით-
 ხოვოს და შეგრიბოს, როცა უნდა.

მღვდელია თავი გამტეველი და
 პატრონი სკოლისა და არა მას-
 წავლებელი.

მედავითნე თუ არ ესწრება
 მღვდელ-მოქმედებაზე, ამაზე გან-
 ცხადება უნდა შეიტანოს მღვდელ-
 მან და ითხოვოს კანონიერი გან-
 კარგულება. რით დასჯის ამისა-
 თვის მედავითნეს კანონი, ეს მარ-
 თებლობის საქმეა.

ღარწეულებს. სოფლის ეგვლეხიაში თუ ნებას მისცემენ გარდაცვალებულის დამარხვაზე, რასაკვირველია, შეწირულებისათვის და ეს შეწირულება ფულით უნდა იყოს და არა საათით. თუ ძვირფასია საათი, შეიძლება მიიღონ და ფულად აქციონ და არა მღვდელმა წაიღოს...

მთავარ-ღიაკონს მ. კარ—კეს. ისე გაუოფა მრევლისა, როგორც თქვენ და თქვენს მღვდელს გაგეყვით, უკანონა.

მთავარ-ღიაკონს შვიძლება რამდენიმე გარდაცვალებულას ერთად წესის აგება. მღვდელს შეეძლია უმოწმობათაც უკურთხავს გვირგვანი თავისს სამრევლოს, მაგრამ უნდა მოიხსენოს «ობისკის» წიგნში, რომ ორვენი იმისი სამრევლოსანი არიან.

რამდენიმე ბავშვის შეიძლება ერთ ემბაზე გამოუცვლელადაც.

დიდ გამოსვლის დროს მღვდელს არ შეეძლია მოხსენება იმ პირებს გარდა, რომელნიც დანიშნულნი არ არიან მოსახსენებლად.

მღვდელს მონაზონობის ხარისხი უფლებას არავის აძლევს, და მახურებულ მღვდელს წინ დაუდგეს.

მღ.ს.ჭიბ—შეღს. ტანმრთელი კაცის მოუშადადებლად ზიარება არ შეიძლება არა თუ რკინის გზაში მოსამსახურისა, არამედ უმეტესი თანამდებობის მექონისაცა.

მღვდელს, რომელიც მედავითნის ადგილზე იყო ჩამოყვანილი, იმ დროიდან ეწყება სამსახური, როცა მღვდელობა დაუბრუნეს და თუ ამ დროს შემდეგ მან წყლმა გაიარა, რასაკვირველია, მიეცემა პენსია.

სახელმძღვანელო, საპურადღებო; საპირო და სასარგებლო ცნობათა განყოფილება.

საჭირო ცნობანი კვირიაკეზე. სმაზე და საცისკრო სახარებაზე მთელ 1896 წელში.

მარტის	ლ	თომას კვირა
აპრილის	ზ	კვირიაკე მენელსაცხებელთა
—	ილ	კვირიაკე განრღვეულისა
—	კა	კვირიაკე სამარიტელისა
—	კვ	კვირიაკე ბრმისა.
მაისის	ბ	ამალლება
—	ე	კვირიაკე წმიდათა მამათა
—	იზ	სულის წმიდის მოსვლა

თვე	რიცხვი	ყოვ. წმიდ. კვირიაკე	ხმა	სახარება
მაისის	იი	ა	ც	ა
	კვ	ბ	ა	ბ
ივნისის	ბ	გ	ბ	გ
	თ	დ	გ	დ
—	ივ	ე	დ	ე
	კვ	ვ	ე	ვ
—	ლ	ზ	ვ	ზ
	ივლისი	ზ	ზ	ზ
—	ილ	თ	ზ	თ
	—	ი	ა	ი
—	კა	ი	ა	ი
	—	კა	ბ	ია
—	კვ	ია	ბ	ა
	—	იზ	გ	ბ
—	—	ილ	ე	გ
	—	კე	ვ	დ
სექტემბრ.	ა	ივ	ზ	ე
	—	ც	ი	ვ
—	—	იე	ა	ზ
	—	—	ბ	ც
—	—	კბ	ბ	თ
	—	კთ	გ	ი
—	—	კა	დ	ია
	—	იზ	ე	ა
—	—	კ	ვ	ა
	—	კზ	ზ	ბ
—	—	კე	ც	გ
	ნოემბრის	ბ	კე	დ
—	—	ი	ა	ე
	—	იზ	ბ	ვ
—	—	კდ	გ	ზ
	—	კვ	დ	თ
—	—	კთ	ე	ია
	დეკემბრის	ა	ვ	ა
—	—	ც	ე	ბ
	—	იე	ვ	გ
—	კბ	ვ	ზ	დ

შეწირულებანი,

ეწერის წმ. გიორგის ეკლესიის მღვდლის ფი-
ლიმონ მატკაეასაგან:

„მ. რ.! უმორჩილესად გთხოვთ ნება გვიბო-
ძოთ, რომ თქვენი პატივცემული გაზ. „მწყემსი“-ს
საშუალებით გულითადი მადლობა გამოვუცხადო
როგორც მე, ისე ჩემმა მრევლმა აზ. ონიფანტე ი.
გუგუშვილს, რომელმაც ეწერის წმ. გიორგის ეკლესი-
ასს შემოსწირა კანდელი, ღირებული თოთხმეტ
თუმნად.“

— მღვდლის გიორგი აბულაძისაგან:

«მ. რ. უმორჩილესად გთხოვთ ნება გვიბოძოთ,
რომ თქვენის პატივცემულის გაზეთის «მწყემსის»
საშუალებით გულითადი მადლობა გამოვუცხადოთ
როგორც მე, აგრეთვე ჩემმა მრევლმა რწმუნებულ
ჩემდამო თხმელარის მაცხოვრის შტატის ეკლესი-
ისს სამრევლოთაფნებს გ. გლახუა დავითის ძეს
და მისს შვილს სოლომონს დუნდუებს, რომლებ-
მაც კეთილ ისურვეს და შემოსწირეს იმავე ეკ-
ლესიას ხის სამრეკლო ბჟოლის ოთხ ბოლო
კეთებული, სიმაღლით ხუთი საყენი, ღირებული
და მასთან განსახლებლად ამავე ეკლესიის
სამოიტანეს ოცდ-ხუთი მანეთი.

— პირველი გურძემის მთავარ-ანგელოზის ეკ-
ლესიის მღვდლის ბესარიონ მილორავასაგან.

«მ. რედ.» ნება მიბოძეთ, რომ თქვენის გაზე-
თის საშუალებით გულითადი მადლობა გამოვუცხა-
დო ყველა იმ პირთ, რომელთაც მხურვალე მონა-
წილეობა მიიღეს ჩემდამო რწმუნებული პირველი
გურძემის მთავარ ანგელოზის ეკლესიის შტატის
ეკლესიის განახლებაში და მატერიალური შემწეო-
ბა აღმოძიჩინეს. გარდა ამისა მადლობას უცხადებ
ქალაქ ფოთში მცხოვრებთ აზნაურთ დეტუ გიორ-
გისძე და ფარნა შავარდენის ძე მილორავებთ, რომ-
ელთაგან პირველმან შემოსწირა ერთი დიდი ზა-
რა, ღირებული ას ოც მანეთად და მეორემ შესტი
ეკლესიის გადასახურავად. შესტის ყიდვა და გაკე-
თება დაუჯდა 100 მანეთად.

რედაქციის პასუხი.

პრიმ. ბაბ-ძეს ღაჩიას. თქვენგან მოთხოვნილი წიგნი
--მარხვანი არ იმეკონება გასასყიდ-
ლად, დავითნი კი იშოვება, მაგრამ
თბილისში და ღირს მან. ჭ 2 შაური.

მღვდ. ილ. გ-ძე. იშვითად იქნება ისეთი გლეხი,
რომ მღვდელს გვირგვინის საკურთხი
არ მისცეს. ძველი ეკლესიის მასალა
ისევე ახალ ეკლესიას ეკუთვნის და
ეკლესიაშივე უნდა მოიხმარონ.

მღ. ს. თვალ-ძეს. მარტო რუსულზე გამოცემა მასწავ-
ლებელთათვის ღირს 2 მ.

ბ. რაე. შარ-ძეს. სწორეთ მადლობის ღირსნი არიან
ეკლესიის შეწირულებისათვის ის
პირნი, რომელთაც თქვენ ასახელებთ,
მაგრამ რედაქციამ რა დააშავა, რომ
14 კაპეკი გადახადა თქვენი წე-
რილისათვის ფოსტაში, რადგან ყალბი
მარკა დაგეკრათ წერილზე?..

ლ. პილასონის. თქვენ კითხვას მთელი ევროპის დიპ-
ლომატებიც ვერ ახსნიან. თქვენსავით
ბევრნი კითხულობენ, თუ რატომ არ
სრულდება ყველა უქაზები სინამდვი-
ლითა? ალბათ ეშმაკები უშლიან ხელს
ყოველ კეთილ საქმეს!..

ბლ. მ. მანასია ძაბ-ძეს. ჩვენი პასუხი, „მწყემსი“-ს მე-3
წ-ში დაბეჭდილი, თქვენ სრულდებო-
თ არ შეგვცხებათ. ჩვენ გვყავდა სახემე-
სხვა ბლალ. კაპანაძე და არა თქვენ.

შ ი ნ ა ა რ ს ი.

ოფიციალური განყოფილება: წესდებულებანი მართლ-
მადიდებელი აღსარების უწყების საეკლესიო-სამრევლო და
წერა-კითხვის საქალების მმართველ-გამგეობის შესახებ. იმერეთის
გაბრიელის ეპარქიალური დედათა სასწავლებლის რჩევისაგან.

სალიტერატურო განყოფილება: ორი შესანიშნავი
ხანა მთელი ჩვენი იმპერიის სამღვდლოებისა — 1869
და 1896 წელნი. — რა დროიდან ინიშნებთან საქართველოში
ექსარხოლები? — თამბაქოს წვეის წინააღმდეგ სამღვდლო პირ-
თაგან. — მიწის ზვავი ს. ხრეთში. — ახალი ამბები და შენიშ-
ვნები. — მღვდელთა საყურადღებოთ. — საეკლესიო კითხვების განმარ-
ტებით პასუხი.

საპირი და სახარებლო ცნობათა განყოფილება:
საპირი ცნობანი კვირაიკვებ, ხმაზე და საცისკრო სახარებზე
მთელ წელში.

— შეწირულებანი. — რედაქციის პასუხი.

Редакторъ-издатель П. Д. Гамбашидзе. Дозволено цензурою. Тифлисъ 12 Апреля 1896 г.

Цензоръ прот. Е. Елиевъ.

Типографія редакціи (П. Д. Гамбашидзе). Въ Кутаисѣ, помѣщ. въ д. бр. Хапановыхъ, на Цѣпецкой ул.